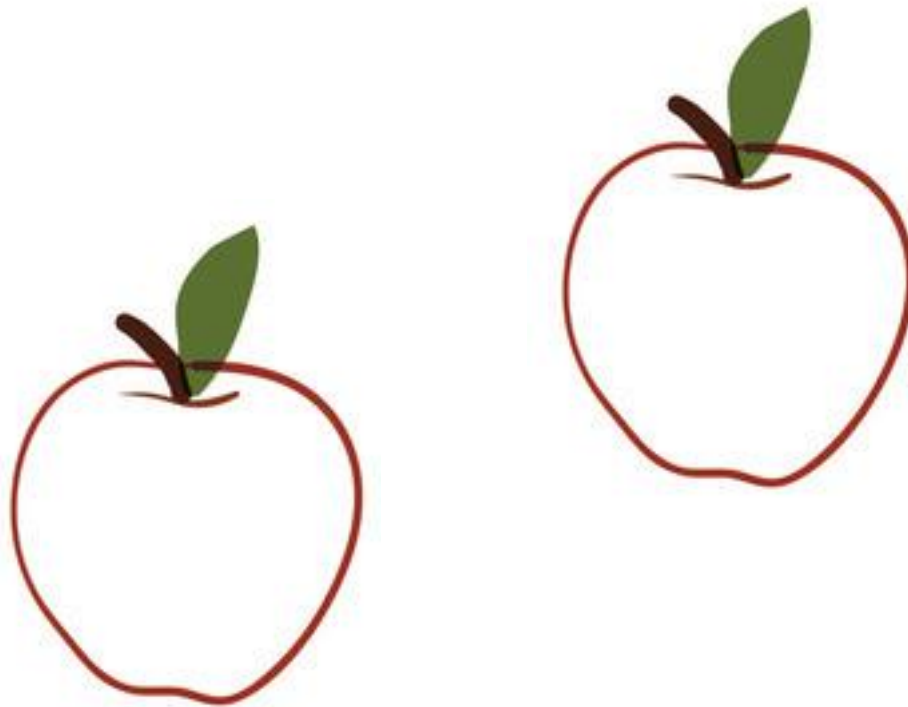

Fjärr- och distansundervisning – nuläge och framtidsspaning

Kommer att belysa...

- Förutsättningar
- Möjligheter
- Behov
- Framtiden

Vilka behov har skolhuvudmännen?

- Öka tillgången till leg. och behöriga lärare
- Erbjuder fler ämnen och kurser i grund- och gymnasieskolan
- Hantera större avstånd – elevers långa resor till skolan
- Möta elevers olika behov och önskemål
- Erbjuder elever med skolfrånvaro fler möjligheter

En del av svaret är...

- Tillåta fjärrundervisning i ämnen/kurser
- Tillåta när- och fjärrundervisning på entreprenad
- Öka möjligheterna till distansundervisning

Vi har tjtat länge....

- Reagerade på Skolinspektionens kritik 2014
- Glesbygdens förutsättningar
- Flyktingsituationen förstärkte behovet av fjärrundervisning
- Debattartikel tillsammans med Skolinspektionen 2015
- Skrivelse med Friskolornas riksförbund 2015
- Fortsatt framföra våra krav 2015 och 2016
- Länk till [Beslut om fjärrundervisning - det första steget får inte bli det sista](#), SKL:s skollogg

Kramfors kommun vågade

- Mikael Wiklund, rektor på Ådalsskolan, bröt mot lagen för elevernas skull

- Köper sedan flera år fjärrundervisning – modersmålsundervisning och studiehandledning
- Säljer nu fjärrundervisning i moderna språk till en annan kommun

Modersmålsundervisning och studiehandledning, Ådalsskolan

Vad tycker SKL?

- Tillåt fjärrundervisning i alla ämnen där det behövs och huvudmannen bedömer att det är lämpligt
- Öka möjligheterna till distansundervisning i grund- och gymnasieskolan
- Tillåt när- och fjärrundervisning på entreprenad

Fjärrundervisning tillåten i...

Grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan

- Moderna språk
 - Modersmål
 - Samiska i sameskolan
 - Teckenspråk
 - Studiehandledning på modersmålet
 - Integrerad samisk undervisning i grundskolan
-
- Skolverkets pågående försöksverksamhet

Det finns vissa möjligheter till fjärrundervisning på entreprenad.

Vad händer hos myndigheter, beslutsfattare och andra?

- Pågående [utredning om fjärr- och distansundervisning samt entreprenad](#)
- Pågående [försöksverksamhet med fjärrundervisning](#) i fler ämnen – Skolverkets pågående utvärdering
- Fristående forskningsinstitutet Ifous bedriver FoU-programmet [Fjärrundervisning - bättre utsikter för fler elever](#)

Bättre möjligheter till fjärrundervisning och undervisning på entreprenad

Särskild utredare Eva Durhan (SKL i expertgruppen),
slutbetänkande 30 maj 2017

- *Ökade möjligheter till modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål* SOU 2016:12
(delbetänkande feb. 2016)
- Förutsättningar för skolhuvudmän och andra aktörer att utföra undervisning åt andra skolhuvudmän
- Om distansundervisning inom vissa skolformer bör regleras

Fjärrundervisning

- Interaktiv undervisning som bedrivs med informations- och kommunikationsteknik. Eleverna och läraren i olika lokaler.
- En handledare i lokalen där eleverna får undervisning.
- Tillåtet när leg. och behörig lärare saknas (alt. lämplig modersmålslärare) eller elevunderlaget otillräckligt.
- Eleverna kan finnas på en eller flera skolor.
- Kan kombineras med närundervisning i ämnet/kursen.

Fjärrundervisning som form

- Delvis andra möjligheter och utmaningar än närundervisning
- Delvis nya krav på läraren, behov av nya kunskaper i "fjärrmetodik", t ex om att organisera samarbete mellan elever på olika platser
- Delvis andra och ibland högre krav på eleven, till exempel självdisciplin, våga tala och synas på fjärrlektioner

Fjärrundervisning som form (forts.)

- Handledaren i lokalen är viktig – inte bara för tekniken utan också för den social situationen
- Elevgruppen behöver vara mindre än vid närundervisning
- Den sociala situationen är delvis annorlunda, relationen mellan lärare och elev, relationen mellan elever i samma lokal eller olika lokaler
- Tekniken måste fungera – krävs reservlösningar vid "trassel"

Elever är olika

- Olika behov och önskemål
- Lärande pågår överallt
- Men skollagen utgår från att lärandet pågår inom skolans väggar

Tre internationella exempel

- I Danmark genomförs nu en [försöksverksamhet med fjärrundervisning](#), en förstudie har gjorts
- I Finland kan eleverna läsa gymnasieutbildning på distans
- Australien har lång erfarenhet av distansundervisning, har även fjärrundervisning

Fjärrundervisning i Australien

Exempel: Aurora College (Sydney)

- Eleverna går i en vanlig skola
- Fjärrundervisning för särskilt begåvade elever i glesbygd
- Matematik, naturvetenskapliga ämnen och språk
- Partner med 70 skolor i delstaten (delar på ämneslärare)
- Samarbete med universitet
- Eleverna får kontakter med andra genom undervisningen

”Det är andra som lär på samma sätt som jag”

Distansundervisning i Australien

Sydney Distance Education High School

- Individuell studieplan för varje elev (ämnen, omfattning)
- Läraren har mycket kontakt med eleven
- Ofta elever som inte klarar heltidsstudier på ordinarie skolan
- Webblektioner via adobe connect ökar
- Förekommer också lektioner via telefon

Distansundervisning

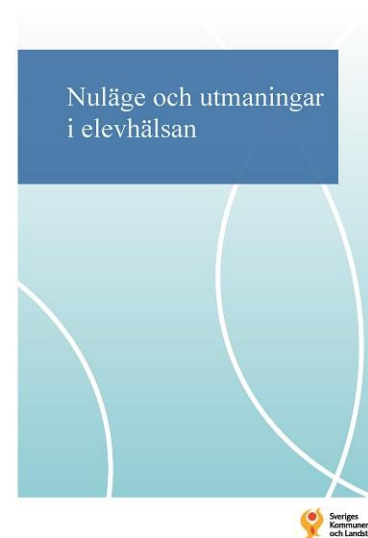
- Kan vara både asynkron (elev och lärare åtskilda i tid och rum) och synkron (kontakt/undervisning i realtid)
- Korrespondensgymnasiet (tillfällig förordning)
- Genomförs på heltid eller deltid eller i snabbare takt
- Hel utbildning eller bara enstaka ämnen/kurser
- Individualiserad utbildning med hjälp av digital teknik
- Kan bidra till att eleven fullföljer sin utbildning
- Förutsätter tillgång till elevhälsa på distans eller att dessa behov går att tillgodose lokalt

Problematisk skolfrånvaro

SKL:s kartläggning *Nuläge och utmaningar i elevhälsan* (2015)

Stor/ganska stor utmaning att finna lösningar för elever med långvarig skolfrånvaro (73 %)

Fjärr- och distansundervisning ger möjligheter att förebygga och bryta skolfrånvaro

Framtiden

- Möjligheterna till fjärrundervisning ökar i både grund- och gymnasieskolan och motsvarande skolformer. Sannolikt olika möjligheter beroende ämnen/kurser och årskurser.
- Skolhuvudmännens möjligheter till när- och fjärrundervisning på entreprenad ökar.
- Elevernas möjligheter till distansundervisning i grund- och gymnasieskolan och motsvarande skolformer ökar. Sannolikt på olika villkor i obligatoriska och frivilliga skolformer.

Framtiden (forts.)

- Användandet av blandformer med både fjärr- och närundervisning samt distansundervisning ökar.
- Skolan blir successivt bättre på att anpassa utbildningen utifrån elevers olika förutsättningar och behov (inkluderande lärmiljöer) med hjälp av digitala lärresurser och arbetssätt.
- Nyanlända elever ges ökade möjligheter till undervisning, inte bara i utan också på sitt modersmål, bl.a. tack vare fjärrundervisning i olika ämnen och inspelade lektioner.
- Digitalisering blir ett sätt att höja kvaliteten och förbättra skolresultaten, t.ex. det "flippade" klassrummet.

Digitalisering i skolan, SKL:s arbete

SKL:s arbete med digitalisering i skolan handlar om mycket mer än fjärr- och distansundervisning.

- Mer information finns här: [Skola och lärande i en digitaliserad värld](#)
- En metod som bidrar till högre skolresultat är [Skriva sig till lärande \(STL\)](#)

Inte bromsa sig in i framtiden

”Vi måste istället vara med och påverka utvecklingen för att skolan ska kunna möta alla elevers behov av lärande här och nu och i alla delar av landet.”

SKL:s skolblogg 21 juni 2016

Åsa Ernestam

asa.ernestam@skl.se

